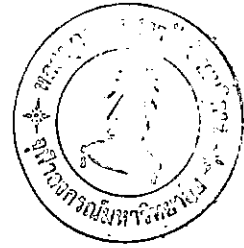

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาในหมวดภาษาไทยเป็นวิชาหมวดหนึ่งที่ช่วยให้คนไทยสำนึกถึงศักดิ์ศรีของ
เผ่าพันธุ์ของตน เป็นสิ่งที่ใช้สืบอุดมคติของบรรพบุรุษมาสู่คนรุ่นใหม่ คอยกระตุ้นเตือน
ความรู้สึกนึกคิดของสายเลือดไทยให้หวงแหนผืนแผ่นดินที่ห้ามาหากิน ให้รักคนไทยที่พูด
ภาษาไทยด้วยกัน วิชาในหมวดภาษาไทยจึงเป็นวิชาที่มีส่วนกำหนดชะตาชีวิตของประเทศ
ชาติ และเกี่ยวข้องกับอย่างยิ่งกับความเป็นเอกราชของชาติไทย

คร. ก่อ สวัสดิพิบูลย์ ได้กล่าวยกย่องวิชาภาษาไทยไว้ว่า

วิชาภาษาไทย เป็นวิชาที่สำคัญอย่างยิ่ง วิชานี้ได้ช่วยดำรงความเป็นชาติไทยไว้
เพราะได้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทยจากอดีตมาปัจจุบันและไปสูอนาคต ถ้า
คนไทยไม่พูดภาษาไทย ไม่เข้าใจวรรณคดีไทย เราก็พอจะมองเห็นภัยพิบัติที่มีต่อ
สังคมได้แล้ว ภัยพิบัตินั้นคือแก่ การแตกสลายของวัฒนธรรมประจำชาติ ซึ่งในที่สุด
ก็ทำให้คนในสังคมอยู่รวมกันไม่ติด และความมั่นคงของชาติก็จะหมดไป¹

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ได้เขียนถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า "ภาษาไทย
เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนทั้งชาติ"² ม.ล.

¹ ก่อ สวัสดิพิบูลย์, "ศิลปศึกษากับการพัฒนาประเทศ," ใน เอกสารประกอบการสอนวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยม (กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2513),
หน้า 5.

² ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, ความสำคัญของภาษาไทยและข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะ
ของภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรุงเทพการพิมพ์, 2514), หน้า 1.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ก็เขียนสนับสนุนความสำคัญของวิชาภาษาไทยไว้เช่นกันว่า "ภาษาไทยเป็นสิ่งที่ดำรงชาติได้คืออย่างหนึ่ง ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นว่า แม้อังกฤษภาษาของชนไวได้แล้วถึงจะตกเป็นเมืองขึ้น หรืออาณานิคมของชาติอื่นก็ศตวรรษก็ยังรักษาความเป็นตนเองอยู่ได้"¹ แต่ปัจจุบันคนไทยกลับไม่ค่อยเห็นความสำคัญของวิชาภาษาไทย ครูอาจารย์สอนภาษาไทยกันอย่างเหนื่อยหน่าย ไม่รู้สึกว่าเป็นเกียรติอย่างยิงที่ได้สอนภาษาแม่ โรงเรียนจัดบุคลากรสอนวิชาภาษาไทยโดยมักเลือกจากครูอาจารย์ที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสม ดังที่ ศุภร บุนนาค ได้เขียนถึงสภาพการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนไว้ว่า

หลักสูตรภาษาไทยให้ความสำคัญต่อภาษาของตนเองน้อยเหลือเกิน ครูที่สอนภาษาไทยเอามาจากคนที่สอนอย่างอื่นไม่ไคแล้ว หลักสูตรการคัดเลือกสอบเข้าสุตงานที่บางแห่งกำหนดมวงว่า ท่องสอบภาษาอังกฤษได้ ภาษาไทยไม่ท่องสอบ เช่นนี้ เป็นต้น²

การเรียน-การสอนภาษาไทยเช่นนี้ทำให้สภาพการณ์เลวร้ายลงไปเรื่อย ๆ ส่วนนักวิชาการทางภาษาไทยก็เป็นนักพูด ตี-วิจารณ์เสียเป็นส่วนมาก มีกับปฏิบัติกับคนได้นักเขียนตำรามีน้อยคนทั้งที่มีผู้เชี่ยวชาญทางภาษาไทยมากมาย ตำราภาษาไทยจึงมีน้อย ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ นักวิชาการทางภาษาไทยที่สำคัญคนหนึ่งได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า "ข้าพเจ้าขอแจ้งไว้ให้เพื่อนคนไทยที่สนใจในเรื่องวัฒนธรรมของตน หรือในทางใดที่เรียกกันว่าเป็น "เอกลักษณ์" ของไทยในปัจจุบันนี้ให้ทราบไว้ว่า การค้นคว้าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับไทยนั้นยากกว่าการค้นคว้าเรื่องของตะวันตก"³ ซึ่งการขาดแคลนหนังสือวิชาการทาง

¹ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "ความฉิบหายในการศึกษา," วารสาร จิตนฤเพช 97 (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2513) : 33

²ศุภร บุนนาค, "มรดกไทย," ภาษาและหนังสือ 12 (พฤษภาคม 2517) : 33-34.

³ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "หัวใจของวรรณคดีไทย," ใน วรรณ-ไวทยากร-วรรณคดี (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 153.

ภาษาไทยที่เขียนถูกต้องตามหลักวิชา มีเนื้อหาถูกต้องนี้ มีผลเสียหายอย่างมากต่อประเทศชาติ คือ ทำให้คนไทยมีความรู้เกี่ยวกับวิธีชีวิตแบบไทย ๆ น้อยลง ซึ่งมีอิทธิพลทำให้เกิดความเสื่อมทางวัฒนธรรม คนไทยรักชาติไทยน้อยลง กล่าวคือสิ่งที่แสดงศักดิ์ศรีของชาติของตน การปกครองประเทศไม่ราบรื่นเท่าที่ควร ความมั่นคงของประเทศชาติถูกริดรอนไป เรื่องข้างต้นนี้ข้าพเจ้าไม่ได้คิดเพียงคนเดียว พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ทรงพระนิพนธ์คำนำใน หนังสือสนุก ไว้ว่า "คนไทยเรากำลังละเลยหลักแห่งวัฒนธรรมของชาติ และหนังสือไทยถูกทอดทิ้ง"¹

๓. ศิวรักษ์ ก็เขียนแสดงความห่วงใยไว้ว่า

วิชาภาษาไทยถูกทอดทิ้งอย่างน่าใจหาย และวิชาความรู้ในทางไทย ๆ คุณแทบจะไม่มีกันเอาเลย ก็เมื่อคนไทยส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับหนังสือก็แต่เพียงเล็กน้อย ครั้นไปศึกษาวรรณคดีต่างประเทศเขาก็เลยหลงใหลไปจนจนถึงกับเอาหลักวรรณกรรมฝรั่งมาตัดสินหนังสือไทย หาวา พระลอ ไชโยไมเค อีเหนา ปิศาจ พระเอกไม่มีบุคลิกลักษณะอันควรแก่ความเป็นวีรบุรุษ ซากหลักศีลธรรมจรรยา เพิ่มขึ้นแต่เรื่องกามารมณ์ ฯลฯ หากใครเข้าใจวรรณกรรมของชาติตนได้ถูกต้องตรงแท้แล้ว ความคิดในทำนองนี้จะไม่เกิดขึ้นเลย แต่กลับจะเห็นของดีของงามของทั้งไทยทั้งเทศ²

การแก้ไขสถานการณ์ข้างต้นให้วิชาภาษาไทยอยู่ในสภาพรุ่งเรือง เป็นเอกลักษณ์สำคัญของชาติได้นั้น เป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐบาล ดังที่ คร. สิบปนนท์ เกตุทัต ได้กล่าวว่า "ในการปฏิรูปการศึกษา รัฐต้องจัดการศึกษาเพื่อสร้างความสำนึกในการเป็นไทยร่วมกัน"³ รัฐต้องระดมจัดสรรนักวิชาการที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติดีเยี่ยมในหมวดวิชา

¹พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร, "คำนำ," ใน หนังสือสนุก (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สมาคมสังคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, 2511), หน้าพิเศษ.

²ศิวรักษ์, "แถลงการณ์ของสำนักพิมพ์," ใน หนังสือสนุก, หน้าพิเศษ.

³สิบปนนท์ เกตุทัต, การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 15-16.

ภาษาไทยมาเขียนหนังสือวิชาการทางภาษาไทยทุกชั้นทุกระดับ ทั้งหนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ คู่มือครู ประมวลการสอน หนังสือในหมวดภาษาไทยที่มีอยู่แล้ว ควรปรับปรุงเนื้อหาแก้ไขให้ถูกต้องทันสมัย เพราะเนื้อหาที่ถูกต้องจะทำให้ผู้เรียนผู้ใช้ ได้ความรู้หรือข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปใช้วิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาที่จะเรียนทั่วไปได้อย่างมีเหตุผล ไม่เป็นที่ครหาของฝ่ายตรงข้ามว่ามอมเมาผู้อ่าน ความรู้ที่ไม่เป็น สัจธรรมยอมทำให้ผู้เรียนเสียทั้งเวลา เงินทอง และสุดท้ายทำให้ชาติเสียประชากรที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อชาติไปอย่างน่าเสียดาย

วิชาในหมวดภาษาไทยที่นักการศึกษากล่าวถึงกันมากที่สุด ช่วยให้ผู้เรียนเกิด ความสำนึกในความเป็นไทยร่วมกัน ก็คือ วิชาภาษาไทย (ท.401-402, ท.503-504) หรือวิชาภาษาไทย ก. ตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2513 เดิม วิชาภาษาไทย (ท.401-402, ท.503-504) นี้ แยกย่อยเป็น หสัภาษา การใช้ภาษา และวรรณคดี โดยเฉพาะเมื่อนักศึกษาจะเฝ้าวรรณคดีกัน ฝ่ายอนุรักษ์นิยมก็มุ่งเน้นความ สำคัญของวรรณคดี เช่น สด กุรมะโลहित ได้เขียนไว้ว่า

สมัยนี้เป็นสมัยเฒ่า มีการเฝ้าโรงเรียนเรื่อยขึ้นไปจนเฝ้าหนังสือ. . . การสร้าง สังคมใหม่ไม่เกี่ยวกับการเฝ้าวรรณคดี. . . ออย่าเฝ้าวรรณคดีเลย เฝ้าวรรณคดี ไว้เป็นกระจุกเงาเพื่อเตือนใจเราคือกว่า คือเตือนวาทอยากสับไปหาอดีต เพราะ อดีตทำให้เกิดชนชั้น¹

ทางวงการศึกษาก็น่าปรับปรุงการสอนวิชาวรรณคดีอย่างหนัก การต่อต้าน หรือคัดค้านความคิดเรื่องการเฝ้าวรรณคดีไม่ได้ผลเท่าใดนัก ตามความเป็นจริงที่เกิด ขึ้นในบ้านเมืองไทยเวลานั้น เศรษฐีที่มีเหตุการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลงจนเป็น อุปสรรคต่อความคิดที่จะทำลายวรรณคดีนั้นเสีย ไม่เช่นนั้นก็ไม่แน่ว่าฝ่ายอนุรักษ์นิยมจะ เป็นฝ่ายชนะ การที่นักศึกษาจะเฝ้าวรรณคดีเป็นผลจากความล้มเหลวในการสอน 2 วิชา

¹สด กุรมะโลहित, "เฝ้าวรรณคดี," ใน ปากไถฉบับวรรณกรรมวิพากษ์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ธนาคารกรุงเทพ, 2518), หน้า 210-211.

สำคัญคือ 1) วิชาวรรณคดี 2) วิชาประวัติศาสตร์วรรณคดี (ท.061-062) ผลของความล้มเหลวในการสอนวิชาวรรณคดีนั้น มีนักวิชาการเขียนไว้มาก แต่ไม่มีใครจะมีนักวิชาการท่านใดสนใจมองความล้มเหลวในการสอนประวัติศาสตร์วรรณคดีเลย วิชานี้ถูกนักวิชาการทางภาษาไทยลืมมานานแล้ว นอกจากจะหาแบบเรียนหรือหนังสืออ่านประกอบวิชานี้ได้กันน้อยเล่มแล้ว บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์หรือบทวิจารณ์เกี่ยวกับวิชานี้ก็หาได้ยากยิ่ง และจากประสบการณ์ของข้าพเจ้าผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์วรรณคดีในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร มาเป็นเวลา 5 ปี การประชุมทางวิชาการที่ทางรัฐจัดขึ้นก็ไม่มียกการศึกษาศนใจจะอภิปรายถึงวิชานี้อย่างจริงจัง บางครั้งไม่มีการพูดถึงเลย ผู้สอนวิชานี้ตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าออกไปเก็บข้อมูลส่วนใหญ่ก็ปรารภกับข้าพเจ้าว่า เขากำลังสอนวิชาที่ถูกลืม

อนึ่ง แม้ว่าโรงเรียนมัธยมที่เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายศิลป์ปะทุกโรงเรียนจะเปิดวิชาประวัติศาสตร์ไว้ให้นักเรียนเรียนเป็นวิชาเลือกก็ตาม แต่เหตุผลที่เปิดสอนก็เห็นได้ชัดว่า เปิดสอนเพราะวิชานี้เป็นวิชาเก่าที่เคยรวมอยู่ในวิชาภาษาไทย ข. เดิม โรงเรียนมีบุคลากรอยู่แล้ว วิชานี้เป็นวิชาที่โรงเรียนคุ้นเคย จะมีสักกี่โรงเรียนที่เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ให้นักเรียนเรียนเพราะเห็นความสำคัญของวิชาที่มีต่อประเทศชาติ และเมื่อเปิดสอนวิชานี้กันแล้ว โรงเรียนได้เสียแล้วส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้นั่นคือเท่าเทียมกับวิชาอื่น

อันที่จริง วิชาประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศชาติมาก ดังที่เจือ สตะเวทิน ได้เขียนสรรเสริญวิชานี้ไว้ว่า

นอกจากจะให้ผู้เรียนเห็นความเสื่อม ความเจริญของวรรณคดีตามยุคตามสมัย ซึ่งแสดงให้เห็นสติปัญญาของคุณแต่ละสมัยแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนรู้จักบรรพบุรุษของตน รู้จักรักชาติ มีความกตัญญูต่อบรรพบุรุษผู้สร้างมรดกไว้ให้ มีความภาคภูมิใจในชาติของตน¹

¹เจือ สตะเวทิน, "ประวัติศาสตร์," ใน คู่มือครูวิชาภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า 265-266.

ความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของตน เป็นคุณธรรมที่มีคุณค่าสูงล้ำ เป็นคุณธรรมที่ช่วยปกป้องคุ้มครองชาติไทยไว้ได้ เป็นพลังที่ผลักดันให้ทุกคนออกรบและยอมพลีชีพเพื่อชาติ แม้ประเทศจะยากจน คอยพัฒนา มีกำลังคนน้อย แต่ชาวไทยมีคุณธรรมนี้ในใจของทุกคน ชาติไทยจะเป็นเอกราชตลอดไป จ้านง ทองประเสริฐ ได้เขียนถึงความสำคัญของการมีคุณธรรมไว้ว่า "การที่จะดำรงชาติไว้ได้ หรือการที่จะต้องสูญเสียชาติไปนั้น ขึ้นอยู่กับความลึกหรือตื้นของคุณธรรมของชาติ หากได้ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งหรือความอ่อนแอของชาติ"¹

ฉะนั้นวิชาประวัติศาสตร์จึงเป็นวิชาที่นักการศึกษาควรรีให้ความสนใจปรับปรุงการสอนอย่างทุ่มเททั้งสติปัญญา กำลังคน เวลา และทุนทรัพย์ เพื่อความอยู่รอดของบ้านเมืองของเรา

นอกจากนี้ เจตนา นาควิธระ ได้ยกย่องคุณค่าของประวัติศาสตร์ในด้านอื่น ๆ ไว้อีกคือ

1. เป็นแหล่งข้อมูล ที่มีคุณค่าในการศึกษาค้นคว้าวรรณคดีทั่วไป
2. ในกรณีที่ยุ่เขียนประวัติศาสตร์มุ่งถ่ายทอดความรู้ ความคิดของตนออกมาอย่างเต็มที่ เขาจะสนใจวิจารณ์วรรณคดีออกมาในรูปที่กว้างกว่าการวิจารณ์วรรณคดีเฉพาะเรื่องในบางครั้ง นักเขียนจะจัดระบบหรือให้กำเนิดทฤษฎีทางวรรณคดีขึ้น ซึ่งระบบหรือทฤษฎีเหล่านี้มีความสำคัญมากต่อการศึกษาวรรณคดี
3. การศึกษาประวัติศาสตร์ เป็นจุดเริ่มต้นของวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ซึ่งเป็น การศึกษาวรรณคดีชั้นลึกซึ่งสูงที่สุดในเวลานี้²

¹จ้านง ทองประเสริฐ, บ่อเกิดลัทธิประเพณีจีน ภาค 4 (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2511), หน้า 511.

²เจตนา นาควิธระ, "วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี," ใน วรรณไวทยากร-วรรณคดี, หน้า 32-37.

ลิตธา พิณีภูวคด ก็โต้กล่าวถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์คดีไว้เช่นกันว่า "วิชาประวัติศาสตร์ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนกำเนิดวรรณะคดียุคชาติของตน ช่วยขจัดอคติและอวิชชาในเรื่องการถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างชาติ"¹

ประวัติศาสตร์จึงเป็นวิชาที่มีคุณค่ามากในด้านช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติ และมีคุณค่าด้านวิชาการในตัวของมันเอง กระบวนการถ่ายทอดเนื้อหาของวิชานี้จึงควรได้รับการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบว่าเหมาะสมกับความสำคัญของวิชาหรือไม่

โดยทั่วไปการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนต่าง ๆ นั้นใช้วิธีสอนแบบบรรยาย บางแห่งมีการแจกแผ่นปลิวของเนื้อหาประกอบการบรรยาย หรือครูอาจารย์บรรยายแล้วให้นักเรียนจับบันทึกคำบรรยายด้วยตนเอง และจากประมวลการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ ได้วางแนวการสอนไว้โดยสรุปว่า

ให้ครูอาจารย์ใช้การสอนแบบบรรยาย แต่เนื่องจากเนื้อหาวิชามีมาก และเวลาสอนมีน้อย จึงให้ครูแบ่งหมู่ให้นักเรียนไปค้นคว้าเนื้อหาจากห้องสมุด แลวนำมารายงานและอภิปรายจะช่วยให้ประหยัดเวลา ทำให้การเรียนรู้สนุกสนาน และนักเรียนก็จะเกิดความรู้อย่างกว้างขวางด้วย แต่ทั้งนี้ครูจะต้องเป็นผู้นำ ผู้สรุป และประเมินผลงานการค้นคว้า ซึ่งมีทั้งรายงานคววาวจาและรายงานเขียน²

ในเมื่อประมวลการสอนกำหนดให้ใช้การสอนแบบบรรยาย นักเรียนจดคำบรรยายของครูอาจารย์เอง และค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุดตามความเหมาะสม กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้มีหนังสืออ่านประกอบสำหรับวิชานี้ขึ้น เพื่อช่วยให้การสอนของครูรวดเร็วและได้ผลดีสมตามความมุ่งหมายของหลักสูตร และหนังสืออุเทศวิชา

¹ลิตธา พิณีภูวคด, "แนวทางการศึกษาวรรณคดี," ใน ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2515), หน้า 49.

²กระทรวงศึกษาธิการ, หน่วยศึกษานิเทศก์, ประมวลการสอนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2518 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า 38-42.

ภาษาไทย ประวัติวรรณคดี ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวงศึกษาธิการก็เป็นหนังสืออ่านประกอบเล่มหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และได้รับความนิยมอย่างมากในหมู่วรรณคดีครูอาจารย์และนักเรียน ในบางโรงเรียน เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาได้กำหนดให้นักเรียนใช้เป็นแบบเรียนเลขที่เดียว

นอกจากนี้ยังมีหนังสือประวัติวรรณคดีอีกเล่มหนึ่งที่ครูอาจารย์และนักเรียนนิยมใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบเอง นอกเหนือจากหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด คือหนังสือประวัติวรรณคดี (ท.061-062) ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ไต้ปีย์ วิลาวรรณ และจากการสอบถามครูอาจารย์และนักเรียนพบว่า บางโรงเรียน เช่น โรงเรียนเทพศิลาได้กำหนดให้นักเรียนซื้อไว้ใช้เป็นแบบเรียนแทนหนังสืออุเทศวิชาภาษาไทย ประวัติวรรณคดี ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวงศึกษาธิการ ข้าพเจ้าจึงนำหนังสือสองเล่มนี้มาวิเคราะห์หาคู่กัน เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องทางวิชาการด้านต่าง ๆ ของหนังสือแต่ละเล่มว่ามีในด้านใดบ้าง และทั้งสองเล่มนี้เล่มใดจะมีข้อบกพร่องมาก

การที่ข้าพเจ้าคิดว่า หนังสือทั้ง 2 เล่มนี้ต้องมีข้อบกพร่องบางอย่างแน่นอน ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนแก้ไขแบบเรียนของกรมวิชาการ ซึ่งคุณหญิงอัมพร มีสุข เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมวิชาการ ได้แถลงไว้ว่า

ปัญหาการศึกษาของชาติโดยเนื้อแท้แล้ว อยากจะให้ปฏิบัติเป็นที่สุดค่านิยมแบบเรียน เนื่องจากมีความล้าหลังตามสังคมไม่ทัน . . . งานที่แก้ไขเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนภาษาไทย มีโดยสรุปดังนี้คือ

- 1) ทำการปรับปรุงแบบเรียนไทยในระดับมาตรฐานจริง ๆ เพราะแบบเรียนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันบางเล่มยังมีผิดพลาด
- 2) ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบเรียนภาษาไทย เพราะภาษาไทยเป็นแม่บทของทุกสาขาวิชา¹

¹คุณหญิงอัมพร มีสุข, "แผนแก้ไขแบบเรียนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ," วารสารห้องสมุด 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2517) : 349-350.

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้แสดงความเป็นห่วงในเรื่องแบบเรียนไว้
ว่า

เรื่องปลีกย่อยที่ทำให้เกิดผลเสียหายแก่การศึกษาเท่าที่เป็นมาแล้วอย่างหนึ่งคือ
อุปกรณ์การสอน . . . การศึกษาของเราใดดำเนินมาโดยปราศจากอุปกรณ์หรือ
เครื่องมือที่เหมาะสมเป็นเวลานาน . . . เราจำเป็นต้องมีหนังสือเรียนที่ใช่ใ
เหมาะแก่หลักสูตรและความจำนงของหลักสูตร¹

และ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้เขียนไว้ในหนังสือภาษาไทยวิชาที่ถูก
ล้มเกี่ยวกับแบบเรียนนี้อีกว่า

ถึงแม้ภาษาของเราจะพัฒนาอย่างน่าภาคภูมิใจ แต่การสอนในโรงเรียนไม่พัฒนา
ทันกาลเลย โดยเฉพาะการผลิตหนังสือเรียนสำหรับภาษาไทยเกือบจะเรียกได้ว่า
ไม่เขยิบไปเลย เป็นผลให้เกิดความวาระสาหัสในวงการสอนภาษาไทยในขณะนี้²

จากคำแถลงการณ์และความคิดเห็นข้างต้นสรุปได้ว่า หนังสือประวัติวรรณคดี
ซึ่งเป็นหนังสือเรียนภาษาไทยที่สำคัญเล่มหนึ่ง ต้องมีขอบกพร่องบางอย่างแน่นอน และ
วงการศึกษาวชิชาประวัติวรรณคดีของไทยจำเป็นต้องมีหนังสือประวัติวรรณคดีที่มีคุณภาพ
ทางวิชาการดีกว่าที่เป็นอยู่ ข้าพเจ้าจึงทำการวิเคราะห์หาขอบกพร่องของหนังสืออุเทศ
วิชาภาษาไทย ประวัติวรรณคดี ประโยชน์นิยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวงศึกษาธิการ
และหนังสือประวัติวรรณคดี (ท.061-062) ของผู้ช่วยศาสตราจารย์เสนีย์ วิลาวรรณ
ขึ้น เพื่อผู้เขียนและผู้ผลิตหนังสือทั้ง 2 เล่มนี้จะได้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง
หนังสือดังกล่าว และครูอาจารย์จะได้ทราบขอบกพร่องของหนังสือขณะเมื่อใช้หนังสือ
ประกอบการสอน จะได้หลีกเลี่ยงขอบกพร่องนั้น ๆ การสอนจะได้ไม่บังเกิดผลเสียหาย
อันเนื่องมาจากขอบกพร่องของหนังสือประวัติวรรณคดีทั้ง 2 เล่มนี้

¹ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "ความฉืดหวังในการศึกษา," วารสาร
จันทร์เกษม 97 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2513) : 33.

²ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ภาษาไทยวิชาที่ถูกล้ม (กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า 7.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชาประวัติศาสตร์ ประโยชน์ของ
ศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาส่วนดี-ส่วนบกพร่องของหนังสืออ่านประกอบวิชาประวัติศาสตร์
ตามความคิดเห็นของครูอาจารย์ที่ใช้น้ำหนังสือเหล่านั้นสอนอยู่ในโรงเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ครูอาจารย์จะได้ใช้ผลการวิจัยไปเป็นแนวทางปรับปรุงการสอนให้เหมาะสม
ยิ่งขึ้น
2. ผู้แต่งจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหนังสือให้มีมาตรฐานด้วย
3. ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ และพิจารณาคัดเลือกหนังสืออ่านประกอบ
วิชาประวัติศาสตร์ จะได้ใช้เป็นแนวทางปรับปรุง แก้ไข และพิจารณาหนังสืออ่าน
ประกอบวิชานี้ให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น
4. ผู้สนใจอาจใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยต่อไป

การดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตร และประมวลการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ตลอดจนเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาเกณฑ์ในการเลือกหนังสืออ่านประกอบซึ่งเขียนไว้ในตำราทั้งของไทย
และต่างประเทศ ที่เป็นที่ยึดถือในวงการศึกษาทั่วไป
3. สร้างเกณฑ์วิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบวิชาประวัติศาสตร์ 1 ชุด โดย
ใช้เกณฑ์จากข้อ 2 เป็นหลัก ให้ครูอาจารย์ที่สอนวิชานี้ในโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างไว้
วิเคราะห์หนังสือเหล่านั้นในค่านต่าง ๆ เช่น เนื้อหา รูปเล่ม การพิมพ์ ฯลฯ โดยผู้วิจัย
กำหนดให้ค่าคะแนน (weight) มี 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert เกณฑ์วิจัยนี้ผู้วิจัย
ได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และผู้วิจัยได้ปรับปรุงก่อนนำไปใช้

4. ตัวอย่างประชากร เป็นครูอาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์คดีในโรงเรียนมัธยมในพระนคร-ธนบุรี ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ จำนวน 50 โรงเรียน จำนวนประชากร 50 คน

5. นำผลที่ได้จากการทดสอบเพื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หาค่า z-test แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบบทความอธิบาย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของครูอาจารย์ที่สอนวิชาประวัติศาสตร์คดี (ท.๐61-๐62) อยู่ในขณะที่น่าเกณฑ์วิเคราะห์ที่ไปแจกให้เท่านั้น

2. ตัวอย่างประชากร ใช้ครูอาจารย์ที่กำลังสอนวิชาประวัติศาสตร์คดี (ท.๐61-162) อยู่ในขณะนี้

ข้อตกลงเบื้องต้น ครูที่ตอบแบบสอบถามมีความรู้ทางจิตวิทยา การเรียนการสอน และประสบการณ์เพียงพอที่จะวิเคราะห์หนังสือประวัติวรรณคดีทั้งสองเล่มนี้ได้

คำจำกัดความในการวิจัย

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ครูอาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์คดี หมายถึง ครูอาจารย์ที่สอนวิชาประวัติศาสตร์คดี (ท.๐61-162) อยู่ในปีการศึกษา 2520

หนังสืออ่านประกอบ หมายถึง หนังสือที่ทางกระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ทางโรงเรียนให้ครูอาจารย์นำมาใช้ประกอบการสอนได้ หรือหมายถึงหนังสือแต่ละ

โรงเรียนเลือกเองเพื่อให้ครูอาจารย์ใช้ประกอบการสอนก็ได้

ความจำกัดของการวิจัย

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัยครั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจาก

1. แบบสอบถามนี้อาจสร้างได้ไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด อาจทำให้ข้อมูลของการวิจัยบกพร่องไปบ้าง

2. ตัวอย่างประชากรน้อย เพราะแต่ละโรงเรียนนั้นก็จะมีผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์แค่เพียงคนเดียวเท่านั้น โรงเรียนที่เปิดสอนสายศิลป์ก็มีจำนวนจำกัด เพราะโรงเรียนในชนเมืองส่วนมากยังไม่พร้อมที่จะเปิดสายศิลป์ คงมีการสอนแค่สายวิทยาศาสตร์เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย